

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การแก้ไขปัญหาการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านไถ่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านไถ่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 13-21 ปีทุกคนและผู้นำชุมชนจำนวน 20 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ในวัยรุ่นจำนวน 177 คน ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ใช้วิธีของ ครอนบาช (Cronbach's Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเที่ยง ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.86 และใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกวัยรุ่นที่ดัดและไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ร่วมกับการสังเกต จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่มในกลุ่มผู้ปกครองและวัยรุ่นที่ดัดและไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ จำนวน 2 ครั้ง และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลสำหรับผู้นำชุมชน เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาสาเหตุการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในชุมชน และวางแผนแก้ไขปัญหาซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ครู ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ปกครอง วัยรุ่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มวัยรุ่น โดยประชุมผู้นำชุมชน 2 ครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 ถึงวันที่ 30 มีนาคม 2549 ข้อมูลเชิงปริมาณนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดและทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปผลการศึกษาดังนี้

5.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

จากการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.80 พบในอายุ 13-15 ปี อายุเฉลี่ย 16.41 ปี (S.D.=2.41) เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 65 รายได้ต่อเดือนรวมกันทั้งครอบครัวส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 64.60 รายได้เฉลี่ย 11,284.76 บาท (S.D.=7497.74) รายได้ต่ำสุด 2,000 บาท รายได้สูงสุด 130,000 บาท ร้อยละ 89.83 มีสถานภาพโสด

5.1.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

วัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 66.10 เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าเพศชายเคยดื่มมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่เริ่มดื่มครั้งแรกอายุต่ำกว่า 12 ปี ร้อยละ 47.00 เริ่มดื่มครั้งแรกอายุเฉลี่ย 9.41 ปี อายุต่ำสุด 8 ปี เหตุผลที่ดื่มครั้งแรกส่วนใหญ่เพราะอยากลอง ร้อยละ 80.34 เครื่องดื่มที่ดื่มครั้งแรกส่วนใหญ่ ดื่มเบียร์ และดื่มแล้วอยากดื่มอีก ร้อยละ 56.41 พฤติกรรมการดื่มในปัจจุบันคนที่เคยดื่มส่วนใหญ่ยังดื่มอยู่ ร้อยละ 70.11 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ส่วนใหญ่นิยมดื่ม คือ เบียร์ คิดเป็นร้อยละ 71.12 ความถี่ในการดื่ม มีกลุ่มที่จัดว่าดื่มประจำ(ดื่ม1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป) ร้อยละ 43.68 ปริมาณที่ดื่มโดยเฉลี่ยดื่ม 3.32 แก้วต่อครั้ง ดื่มมากที่สุด 20 แก้วต่อครั้ง ใช้เวลาในการดื่มแต่ละครั้งเฉลี่ย 105.26 นาทีและใช้เวลาดื่มสูงสุด 300 นาที วัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 70.31 จะดื่มเพื่อเป็นการสังสรรค์กับเพื่อน และส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.21 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าในหมู่บ้าน เนื่องจากซื้อได้สะดวก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้มาดื่มส่วนใหญ่ได้มาโดยการออกเงินกันซื้อ รองลงมาเพื่อนซื้อเลี้ยง ส่วนใหญ่จะดื่มในงานปีใหม่ รองลงมางานสงกรานต์ และงานบุญประเพณีต่างๆ และร้อยละ 45.97 เคยใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่มแอลกอฮอล์ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 95 ใช้บุหรี่ รองลงมาใช้กัญชาและยาบ้า ร้อยละ 2.5 เท่ากัน ผลกระทบหลังดื่มได้แก่ อับติเหตุเมาแล้วขับ ร้อยละ 50 และทะเลาะวิวาท ร้อยละ 29.88 และร้อยละ 47.13 คิดจะเลิกดื่ม เหตุผลที่คิดจะเลิก ส่วนใหญ่อยากเลิกเอง สุขภาพไม่ดี และทำเพื่อพ่อแม่

5.1.3 ทักษะต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ด้านทักษะต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ยังมีวัยรุ่นบางคนที่มีทัศนคติที่ยังไม่ถูกต้อง ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ชาย ร้อยละ 19.76 เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ชายเป็นเรื่องเหมาะสม และร้อยละ 29.37 ที่ไม่เห็นด้วยกับการจำกัดอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และร้อยละ 26.54 ไม่เห็นด้วยที่จะให้ร้านค้าติดป้ายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และมีถึงร้อยละ 23.32 ที่ไม่เห็นด้วยที่มีการจำกัดช่วงเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ ร้อยละ 26.54 ไม่เห็นด้วยกับการปรับและจำคุกคนที่เมาแล้วขับ และร้อยละ 32.76 ไม่เห็นด้วยที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้ สถานศึกษาและวัด และร้อยละ 38.41 ไม่เห็นด้วยที่ในงานเลี้ยงสังสรรค์ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานบุญประเพณี มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน โดยมีกลุ่มที่เห็นด้วยร้อยละ 31.43 แต่มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมากกว่าร้อยละ 38.41 และร้อยละ 32.76 ไม่เห็นด้วยที่ชุมชนจะกำหนดบทลงโทษผู้ที่เมาแล้วทะเลาะวิวาท และส่วนใหญ่ร้อยละ 61.57 ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลสนับสนุนการผลิตสุราในชุมชนและส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.58 ไม่เห็นที่มีการเปิดเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกอากาศ และร้อยละ 66.09 ไม่เห็นด้วยที่ ดารา นักแสดง นักร้อง ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และร้อยละ 68.91 ไม่เห็นด้วยที่จะมีภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในละคร

5.1.4 ปัญหาและสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

จากการเก็บข้อมูลโดยการสอบถามวัยรุ่น จำนวน 177 คน การสัมภาษณ์เจาะลึกในวัยรุ่นที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการสนทนากลุ่มในกลุ่มผู้ปกครองและวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า สาเหตุที่เด็กดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เพราะอยากลองเอง และเพื่อนชวน เครื่องดื่มที่นิยมดื่มครั้งแรก นิยมดื่มเบียร์เพราะดื่มง่าย รสไม่ขมมาก ราคาไม่แพง และดื่มได้ง่ายทั้งผู้ชายและผู้หญิง ส่วนใหญ่จะดื่มเวลาว่างงานเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อน และเวลาว่างงานในหมู่บ้าน โดยจะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ เพราะสะดวกซื้อได้ตลอดไม่จำกัดเวลา โดยจะออกเงินซื้อกันเอง จากการสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในบางกลุ่ม ที่ดื่มแล้วมักจะก่อเรื่องทะเลาะวิวาทหรือเกิดอุบัติเหตุเพราะเมาแล้วขับ และปัญหาการมีเพศสัมพันธ์และมีการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตัวผู้ดื่ม ได้แก่ ทำให้เสียสุขภาพ เสียบุคลิก เสียการเรียน เสียเงินทอง พิกุลและเสียชีวิต สำหรับครอบครัวทำให้เกิดความแตกแยก มีการกระทำรุนแรงในครอบครัว ทะเลาะกันทุบตีกัน และชุมชนทำให้ชุมชนเสียชื่อเสียง ขาดความสามัคคี

5.1.5 การแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้นำชุมชนจำนวน 20 คน ได้ประชุม ร่วมกัน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ที่ประชุมได้วิเคราะห์สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการร่วมสำรวจกับผู้วิจัย โดยที่ประชุมได้สรุปสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ดังนี้ ปัจจุบันพบว่าวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย โดยผู้ชายจะดื่มมากกว่าผู้หญิง แต่ผู้หญิงก็มีแนวโน้มดื่มมากขึ้น จะเห็นได้จากเวลาว่างงานจะเห็นผู้หญิงดื่มอย่างเปิดเผยมากขึ้น และทั้งผู้ชายและผู้หญิงดื่มในปริมาณที่มากกว่าแต่ก่อน อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายชนิดให้เลือก มีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามสื่อต่างๆ มีการลดราคาเพื่อเอาใจลูกค้า และ

เครื่องดัดแอลกอฮอล์สามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น กลุ่มที่ดัดส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน นักศึกษาโดยนำเงินที่พ่อแม่ให้ไปโรงเรียนมาซื้อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ดัด โดยมักจะอ้างว่าไปทำรายงานบ้านเพื่อน และส่วนใหญ่จะหาโอกาสดัดกันในวันหยุด หลังเลิกเรียน จัดงานวันเกิด และเวลาว่างในหมู่บ้าน คนที่ดัดส่วนใหญ่จะมีพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ มีส่วนน้อยที่พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์เลย และเด็กที่ดัดส่วนใหญ่ดัดเพราะอยากลองเอง และหลายคนยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ดังนั้นที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นในชุมชนดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ว่ามีหลายสาเหตุ ส่วนหนึ่งเกิดจากตัวของวัยรุ่นเองที่มึนสียอยากรู้ อยากลอง และอีกสาเหตุหนึ่งก็คือ สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนมีส่วนในการสนับสนุนให้วัยรุ่นดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้แก่ คนในครอบครัว พ่อแม่พี่น้องที่ดัดเครื่องดัดจะเป็นตัวอย่างที่เด็กได้เลียนแบบทำตามอย่าง และคนในชุมชนเดียวกันเช่น ผู้นำชุมชน ครู นักการเมือง เพื่อน มีส่วนทำให้วัยรุ่นดัดและไม่ดัดแอลกอฮอล์ได้ และที่สำคัญในชุมชนมีแหล่งจำหน่ายเครื่องดัดแอลกอฮอล์อยู่หลายร้านกระจายอยู่ในทุกชุมชน ทำให้ สามารถหาซื้อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้ง่ายสะดวก ทุกเวลา และการจัดงานบุญประเพณีในชุมชนมีส่วนสนับสนุนให้วัยรุ่นมีโอกาสดัดได้บ่อยและถี่ขึ้น และวัยรุ่นบางคนมีทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ที่ไม่ถูกต้องมีส่วนทำให้วัยรุ่นดัดแอลกอฮอล์มากขึ้น

หลังจากที่ประชุมได้สรุปสถานการณ์ปัญหาและสาเหตุการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น แล้วที่ประชุมได้จัดประชุมครั้งที่ 2 เพื่อประชุมหาแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการประชุมที่ประชุมได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ดังนี้

1. การให้ความรู้ ควรมีการอบรมให้ความรู้ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของเครื่องดัดแอลกอฮอล์ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดและให้ความรู้แก่ลูกหลานคนในชุมชนได้ เป็นการป้องกันโดยหวังผลในคนที่ยังไม่ดัด และคนที่ดัดแล้วก็ให้ลดละเลิก ดัดน้อยลง
2. การรณรงค์ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ควรทำอย่างต่อเนื่องในทุกเทศกาลที่มีงานในหมู่บ้าน
3. การเฝ้าระวัง โดยให้ผู้ปกครองคอยดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด ไม่ให้เป็นลองดัด
4. ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์
5. ชุมชนกำหนดมาตรการห้ามร้านค้าจำหน่ายเครื่องดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด โรงเรียน และเวลาว่างงานบุญประเพณีที่เกี่ยวกับทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น

6. ชุมชนขอความร่วมมือห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณวัด โรงเรียน และเวลาปฏิบัติงานประเพณีที่เกี่ยวกับทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า สาเหตุที่วัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดจากตัววัยรุ่นที่มีนิสัยอยากลอง แหล่งซื้อหาเครื่องดื่มในชุมชนมีมาก และชุมชนมีการจัดงานบอยผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่ชุมชนจะสามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนคือชุมชนต้องมีการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมในชุมชนใหม่ โดยเฉพาะการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของร้านค้าในชุมชน และการห้ามการขอร้องร้านค้าห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เวลาปฏิบัติงานประเพณีจะช่วยลดจำนวนและปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นลงได้ และการป้องกันที่จะไม่ให้วัยรุ่นอยากลองดื่ม ครอบครัวต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับวัยรุ่น โดยการทำให้ตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนต้องให้ความรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์รวมทั้งโทษและพิษภัยของแอลกอฮอล์และผลกระทบที่จะเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เด็กเรียนชั้นประถมศึกษา

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น พบว่าปัจจุบันมีวัยรุ่นดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 70.11 มีกลุ่มที่ดื่มประจำ (ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป) เป็นร้อยละ 43.68 และดื่มในปริมาณที่มากในแต่ละครั้ง ทำให้อาการวัยรุ่นเสี่ยงต่อการการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เห็นว่า กลุ่มนี้ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยการนำมาเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสนับสนุนให้ชุมชนจัดรณรงค์งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงมีเทศกาล

3. ในกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดที่อยากจะเลิกดื่มสูงถึงร้อยละ 47.13 และคิดว่าจะเลิกได้ถึงร้อยละ 70.73 และเหตุผลที่อยากเลิกดื่มเพราะอยากเลิกเอง สุขภาพไม่ดี และทำเพื่อพ่อแม่ ดังนั้นในกลุ่มนี้ควรให้การสนับสนุน เสริมแรงจูงใจให้เขาทำใหสำเร็จ โดยครอบครัวต้องให้กำลังใจ ชุมชนช่วยเสริมแรงโดยการยกย่อง ชมเชยในคนที่สามารถเลิกได้ ให้คนอื่นได้เอาเป็นแบบอย่าง

4. ทักษะต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นบางคนยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ถูกต้อง โดยการจัดอบรมหรือการให้ความรู้แก่วัยรุ่นในโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องให้วัยรุ่นตั้งแต่อายุน้อย

5. วิทยุส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการผลิตสุราในชุมชน ดังนั้นรัฐบาลจึงควรทบทวนนโยบายนี้อีกครั้ง

6. วิทยุไม่เห็นด้วยที่มีเพลงเนื้อหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปิดออกอากาศ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสื่อดังกล่าว ควรมีการตรวจสอบเนื้อหาของเพลงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ก่อนจะเปิดออกอากาศ

7. วิทยุเห็นว่าดารา นักร้อง นักแสดง ซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะ ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่วิทยุ

8. วิทยุส่วนใหญ่เห็นว่าการที่มีภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในละครเผยแพร่ ออกอากาศเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรควบคุมดูแลเนื้อหาในละครก่อนที่เผยแพร่ออกมา

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ในทางกลับกันส่วนใหญ่คนที่ตอบก็ยังคงดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวิทยุ เพื่อดูแนวโน้มของระดับทัศนคติของวิทยุ ในอนาคตและเพื่อการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหการดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

2. จากผลการศึกษา พบว่า มีกลุ่มที่คิดอยากจะเลิกดื่มสูงถึงร้อยละ 47.13 และคิดว่าจะเลิกได้ถึงร้อยละ 70.73 และเหตุผลที่อยากเลิกดื่มเพราะอยากเลิกเอง สุขภาพไม่ดี และทำเพื่อพ่อแม่ ดังนั้นในกลุ่มนี้ควรให้การสนับสนุน เสริมแรงจูงใจให้เขาทำให้สำเร็จ ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ของวิทยุ เพื่อจะได้หาปัจจัยส่งเสริมที่จะทำให้วิทยุเลิกดื่มแอลกอฮอล์ได้

3. ผลการศึกษาพบว่าชุมชนได้แนวทางและแผนในแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวิทยุแล้ว ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหามีความต่อเนื่องทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรนำแผนที่ได้ไปดำเนินการต่อ และควรมีการประเมินผลหลังการดำเนินงานดังกล่าวด้วยเพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขปัญหต่อไป

4. ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในการนำกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ในชุมชน ดังนั้นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการใช้กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บทบาทของผู้นำในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว